

DIỄN ĐÀN TRAO ĐỔI

NHÌN LẠI ĐỘNG THÁI CỦA TRUNG QUỐC LIÊN QUAN ĐẾN VẤN ĐỀ BIỂN ĐÔNG TRONG MỘT NĂM QUA

TỔ CHUYÊN ĐỀ

Trung tâm Nghiên cứu Biển Đông

Trong vòng chưa đầy một năm, Trung Quốc đã gây ra hai sự kiện căng thẳng ở Biển Đông. Cát cáp tàu Bình Minh 02 của Việt Nam ngày 26-5-2011 và đối đầu căng thẳng với Philippines ở bãi cạn Scarborough (Trung Quốc gọi là Hoàng Nham, Philippines gọi là Panatag) vào tháng 4 vừa qua.

Cùng với những sự kiện căng thẳng nêu trên, động thái của Trung Quốc liên quan đến vấn đề Biển Đông trong một năm qua cũng thu hút sự quan tâm đặc biệt không chỉ của các nước có liên quan đến tranh chấp chủ quyền, mà còn của nhiều nước trong khu vực và trên thế giới. Bài viết này điểm lại những động thái của Trung Quốc có liên quan đến vấn đề Biển Đông trong năm qua, sau đó rút ra một số nhận xét bước đầu.

I. TRUNG QUỐC VỚI BIỂN ĐÔNG – MỘT NĂM NHÌN LẠI

Một năm sau sự kiện cát cáp tàu Bình Minh 02 của Việt Nam, Trung Quốc đã

tiến hành nhiều hoạt động với sự tham gia của nhiều ngành, nhiều cấp khác nhau nhằm kiểm soát Biển Đông, phục vụ cho âm mưu độc chiếm Biển Đông. Dưới đây là một số hoạt động chủ yếu:

1. Đẩy mạnh quy hoạch và pháp chế hóa liên quan đến quản lý, khai thác, kiểm soát Biển Đông

Tiếp sau việc công bố Luật Bảo vệ hải đảo, ngày 8-3-2011, Quốc vụ viện Trung Quốc phê chuẩn *Kế hoạch bảo vệ hải đảo quốc gia* với mục tiêu đến năm 2020 là “tăng cường bảo vệ sinh thái, tiêu chuẩn hóa trình tự khai thác và tăng cường bảo vệ hải đảo”.

Trong năm 2012, công tác quy hoạch và pháp chế hóa khai thác, quản lý biển của Trung Quốc càng được đẩy mạnh hơn. Ngày 19-4-2012, Cục Hải dương quốc gia, cơ quan trực thuộc Quốc vụ viện Trung Quốc⁽¹⁾ đã công bố “*Quy hoạch bảo vệ hải đảo toàn quốc*”, đưa ra tư tưởng chỉ đạo, nguyên tắc cơ bản, mục tiêu và nhiệm vụ chủ yếu để bảo vệ hải

đảo trong thời kỳ Quy hoạch 2011-2020, triển vọng đến năm 2030. Đây được coi là *văn kiện mang tính cương lĩnh* hướng dẫn để xã hội Trung Quốc bảo vệ và sử dụng hợp lý nguồn tài nguyên hải đảo, là căn cứ để tiến hành các hoạt động bảo vệ, khai thác hải đảo. Trong bản “*Báo cáo phát triển hải dương Trung Quốc năm 2011*” của Cục Hải dương quốc gia công bố sau đó 10 ngày, một lần nữa lại đã tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc đối với Biển Đông và hai quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa, in một số bản đồ có vẽ “đường lưỡi bò” ở Biển Đông, nêu kế hoạch triển khai tự thăm dò, khai thác dầu khí ở khu vực quần đảo Trường Sa và mở tuyến du lịch ra quần đảo Hoàng Sa.

Trung Quốc cũng công bố *Bộ quy phạm pháp lý đầu tiên* về quản lý hoạt động dự báo quan trắc hải dương, tiến tới pháp chế hóa quản lý hải dương xung quanh và các đảo vào ngày 1-6-2012. Trong đó, “*Điều lệ quản lý dự báo quan trắc hải dương*” quy định về việc quy hoạch và xây dựng thống nhất mạng lưới quan trắc hải dương, trao đổi và cùng chia sẻ thông tin về quan trắc hải dương, công bố thông tin về dự báo cảnh báo biển. Tổ chức quốc tế, tổ chức và cá nhân nước ngoài tiến hành quan trắc hải dương trên vùng biển mà họ gọi là thuộc lãnh thổ hoặc quyền quản lý của nước CHND Trung Hoa, cần phải tuân thủ pháp luật, pháp quy của nước CHND Trung Hoa, không được gây nguy hại đến an ninh quốc gia của nước CHND Trung Hoa.

Ngày 21-6-2012 khi Quốc hội Việt Nam thông qua Luật Biển, trên trang mạng của Bộ Dân chính Trung Quốc đã đưa tin “Thông cáo của Quốc vụ viện về việc phê chuẩn thành lập thành phố cấp địa Tam Sa”, tuyên bố hủy bỏ Văn phòng Tây - Trung - Nam Sa thuộc tỉnh Hải Nam⁽²⁾ và thành lập thành phố cấp địa Tam Sa (đơn vị hành chính trên cấp huyện, dưới cấp tỉnh). Theo đó, thành phố Tam Sa chịu trách nhiệm quản lý quần đảo Hoàng Sa, quần đảo Trung Sa và quần đảo Trường Sa với trụ sở chính quyền đặt tại đảo Phú Lâm (Trung Quốc gọi là Vĩnh Hưng) thuộc quần đảo Hoàng Sa.¹ Việc làm sai trái này của phía Trung Quốc còn được Người phát ngôn Bộ Dân chính Trung Quốc biện hộ rằng, đây “là sự *điều chỉnh và hoàn thiện* thể chế quản lý hành chính của Trung Quốc đối với các đảo và vùng biển của quần đảo Tây Sa, quần đảo Nam Sa, quần đảo Trung Sa”⁽³⁾. Còn ngày 25-6, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc cho rằng đó “là điều chỉnh của Chính phủ Trung Quốc đối với tổ chức quản lý hành chính hiện hành”⁽⁴⁾. Cùng với quyết định thành phố cấp địa Tam Sa, theo Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Trung Quốc Cảnh Nhạn Sinh ngày 28-6-2012 cho biết: “*Quân đội Trung Quốc sẽ căn cứ theo quy định có liên quan, nghiên cứu vấn đề thiết lập tổ chức quân sự tương ứng*”⁽⁵⁾.

Ngày 19-7-2012, Quân ủy Trung ương Trung Quốc chính thức quyết định thành lập “*Cơ quan chỉ huy quân sự*” của cái gọi là “*thành phố Tam Sa,*” đặt căn cứ trên đảo Phú Lâm thuộc quần đảo

Hoàng Sa. Ngày 21-7-2012 phía Trung Quốc đã tổ chức bầu cử đại biểu Đại hội đại biểu Nhân dân khóa I của “*thành phố Tam Sa*”.

2. Tăng cường đầu tư cho thăm dò địa chất, khai thác tài nguyên ở Biển Đông

Các hoạt động trong lĩnh vực này chủ yếu bao gồm:

Thứ nhất, đẩy mạnh khai thác tài nguyên dầu khí và băng cháy, triển khai “chiến lược nước sâu”

Nhằm triển khai “chiến lược nước sâu”⁽⁶⁾, Tổng công ty dầu khí hải dương Trung Quốc (CNOOC) đã lập kế hoạch đầu tư chế tạo các tàu chuyên lắp đặt công trình dưới biển ở độ sâu 3.000 m, đồng thời chế tạo một loạt giàn khoan hoạt động ở độ sâu 1.000-1.500 m, 2.000 m, 3.000 m. Kế hoạch này đã được hiện thực hóa bằng việc ngày 9-5-2012 giàn khoan mang tên 981, hoạt động ở vùng nước sâu 3.000m chính thức đi vào hoạt động ở một khu vực thuộc Biển Đông. Trung Quốc trở thành nước đầu tiên tự thăm dò tài nguyên dầu khí nước sâu ở Biển Đông. Trước đây, phần lớn các giàn khoan thăm dò dầu khí ở vùng biển sâu, Trung Quốc đều phải thuê của các công ty từ Mỹ, Na Uy, giá thuê mỗi ngày cao từ 50000 – 65000 USD⁽⁷⁾.

Tiếp theo đó, Trung Quốc đưa con tàu thăm dò dầu khí nước sâu đầu tiên mang tên Dầu khí hải dương 201 đến Biển Đông thử nghiệm. Ngoài ra, tập đoàn dầu khí quốc gia Trung Quốc còn mời gọi thầu thăm dò dầu khí tại 19 lô ở Bắc Biển Đông, trong đó có lô 65/24 cách

đảo Cây (Tree Island) thuộc quần đảo Hoàng Sa khoảng Việt Nam 1 hải lý.

Đặc biệt nghiêm trọng, ngay sau khi Việt Nam thông qua Luật Biển, ngày 23-6-2012, CNOOC thông báo chào thầu quốc tế 09 lô dầu khí với tổng diện tích của khu vực này là 160.129,38 km vuông. Các lô dầu khí rao thầu trong bản đồ và tọa độ do CNOOC cung cấp kèm theo hoàn toàn trong vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa của Việt Nam, nằm sát bờ biển miền Trung và miền Nam của Việt Nam. Ngày 26-6-2012, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Việt Nam Lương Thanh Nghị khẳng định: “Khu vực mà Tổng công ty dầu khí hải dương Trung Quốc thông báo mở thầu quốc tế nằm hoàn toàn trong vùng đặc quyền kinh tế 200 hải lý và thềm lục địa của Việt Nam theo Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982. Đây hoàn toàn không phải là khu vực có tranh chấp.” Đây là “hành động phi pháp và không có giá trị, xâm phạm nghiêm trọng quyền chủ quyền, quyền tài phán và lợi ích quốc gia chính đáng của Việt Nam, vi phạm Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 mà chính Trung Quốc là quốc gia thành viên, làm phức tạp tình hình và gây căng thẳng ở Biển Đông.”⁽⁸⁾

Thứ hai, đẩy mạnh khai thác tài nguyên ngư nghiệp. Trung Quốc đã triển khai một đội tàu đến Biển Đông, gồm tàu Công xưởng Hải Nam Bảo Sa 001 với bốn nhà máy chế biến, 14 dây chuyền sản xuất và khoảng 600 công nhân; 1 tàu dầu 20.000 tấn; 2 tàu vận tải 10.000 tấn và 3 tàu hỗ trợ có trọng tải từ 3.000

đến 5.000 tấn. Đội tàu này được tăng cường cho đội tàu đánh cá hiện có từ 300 đến 500 chiếc của Trung Quốc ở Biển Đông, giúp các tàu cá Trung Quốc có thể đánh bắt tại Biển Đông suốt 9 tháng. Đội tàu này cùng với khoảng 27.000 tàu đánh bắt cá của tỉnh Hải Nam, trong đó khoảng 2000 tàu từ 100 tấn trở lên sẽ trở thành mối đe dọa khó ngăn cản đối với công tác bảo vệ ngư trường của các nước ở Biển Đông.

Gần đây, trong khi Hội nghị Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN lần thứ 45 đang họp tại Campuchia, trong đó có thảo luận về vấn đề Biển Đông, Trung Quốc còn ngang nhiên tổ chức tàu đánh cá theo đội hình gồm 30 tàu đồng loạt ra đánh cá tại vùng biển Trường Sa của Việt Nam. Đây là một việc làm có tính toán của Trung Quốc, thách thức dư luận khu vực và quốc tế.

Thứ ba, nỗ lực thúc đẩy phát triển du lịch trên quần đảo Hoàng Sa của Việt Nam, hoàn thiện cơ sở hạ tầng nhằm “đất liền hóa” các đảo.

Ngày 4-4-2012, Phó Giám đốc Sở Du lịch tỉnh Hải Nam Đặng Tiểu Cương công khai tuyên bố tỉnh này có kế hoạch đưa du khách tới quần đảo Hoàng Sa trong năm nay⁽⁹⁾. Ngày 6-4, một tàu du lịch mang tên Coconut Princess của Công ty cổ phần vận tải biển Hải Hiệp thuộc tỉnh Hải Nam đã bắt đầu thực hiện hành trình thử nghiệm tuyến du lịch đường biển từ Tam Á, Hải Nam đến đảo Đá Bắc thuộc quần đảo Hoàng Sa. Hiện nay, trên đảo Phú Lâm, Trung Quốc đã cho xây dựng siêu thị, bưu điện, bệnh viện, thư viện, ngân hàng cũng

như khách sạn, nhà hàng.... Trung Quốc cũng đã phê chuẩn kế hoạch xây một cầu tàu diện tích 3,3 km² để làm căn cứ hậu cần cho ngư dân và đón khách du lịch đến quần đảo Hoàng Sa.

Bên cạnh đó, Trung Quốc cũng tăng cường xây dựng cơ sở vật chất trên các đảo. Tháng 5-2011, Công ty China Mobile đã mở rộng *cung cấp dịch vụ điện thoại di động* tại khu vực quần đảo Trường Sa. Trung Quốc đã hoàn thành Trạm thông tin di động quần đảo Trường Sa gồm 8 trạm kỹ thuật và 03 trạm vệ tinh mặt đất, phủ sóng thông tin di động cho toàn bộ các đảo đóng quân thuộc quần đảo Trường Sa.

Cuối tháng 10-2011, chi nhánh ngân hàng Công thương Trung Quốc ở quần đảo Hoàng Sa, Trường Sa, Trung Sa đã chính thức nối mạng với hệ thống ngân hàng trong lục địa Trung Quốc. Mọi nghiệp vụ ngân hàng như rút tiền, gửi tiền, chuyển khoản, thanh toán trên quần đảo Hoàng Sa đã có thể thực hiện bằng thẻ tín dụng ngân hàng⁽¹⁰⁾.

Ngày 26-5-2012, Cục khí tượng Hải Nam Trung Quốc bắt đầu tiến hành dự báo thời tiết đối với khu vực bãi cạn Scarborough, đảo Phú Lâm thuộc quần đảo Hoàng Sa và bãi đá Vĩnh Thử thuộc quần đảo Trường Sa của Việt Nam.

Chính quyền tỉnh Hải Nam còn mở rộng phạm vi phủ sóng phát thanh, truyền hình đến cái gọi là “thành phố Tam Sa” vừa mới được thành lập. Đến cuối tháng 8-2012, toàn bộ những người ở trên các đảo thuộc quần đảo Hoàng Sa sẽ bắt sóng được 48 kênh truyền hình

cáp và rất nhiều kênh radio miễn phí. Ngoài ra, tỉnh Hải Nam cũng đã trích 500.000 NDT để xây dựng 2 phòng giải trí cấp thôn ở đảo Vinh Hưng (Phú Lâm) và Triệu Thuật (Đảo Cây)⁽¹¹⁾.

Ngày 25-6-2012, Cục Văn vật Hải Nam cho biết, tỉnh Hải Nam sẽ quy hoạch 4 khu vực lớn đá Bắc, đá Hoa Quang, đá Ngọc Trác, đá Vinh Lạc thành Khu bảo tồn di sản văn hóa và thông qua hình thức quản lý giám sát khoa học hiện đại như hợp tác với Bộ Công an xây dựng Cơ sở quản lý giám sát trên biển để kiểm tra chấp pháp bảo vệ văn vật trên biển mang tính thường xuyên, từng bước xây dựng hệ thống quản lý giám sát bảo vệ văn vật biển độc lập. Từ năm 1996 đến nay, tỉnh Hải Nam đã lần lượt 7 lần tiến hành điều tra khảo cổ và khai quật văn vật dưới nước ở Biển Đông, thu được khoảng 2 vạn hiện vật, xác định 122 điểm có di vật văn hóa dưới nước⁽¹²⁾.

Đồng thời, Cục Hồ sơ quốc gia Trung Quốc phê chuẩn đồng ý thành lập Phòng hồ sơ quần đảo Tây - Nam - Trung Sa tỉnh Hải Nam với tổng diện tích 3000 m², công tác chuẩn bị xây dựng Phòng trưng bày hồ sơ đang được tiến hành. Nhiệm vụ chủ yếu của Phòng hồ sơ này là thu thập, chỉnh lý, bảo tồn tư liệu hồ sơ và hiện vật về quần đảo Tây Sa, Nam Sa, Trung Sa, giới thiệu với công chúng, tổ chức triển lãm hàng năm.

3. Tăng cường và chú trọng công tác khảo sát, đo đạc, vẽ bản đồ ở Biển Đông

Đây là động thái mới được Trung Quốc đặc biệt chú trọng và đẩy mạnh

trong năm 2012. Năm 2011, Chủ tịch Viện Khảo sát và bản đồ Trung Quốc Trương Kế Tiên cho biết, Trung Quốc sẽ tăng tốc trong việc vẽ bản đồ, đo đạc địa hình đáy biển.

Từ ngày 13 đến 31-7-2011, Trung Quốc đã tiến hành thăm dò địa chất ở khu vực từ quần đảo Hoàng Sa đến Trường Sa nhằm thiết lập hồ sơ thăm dò địa chất trong đường địa chất dài 1.000 km ở khu vực này. Ngày 18-4-2012, Cục Hải dương quốc gia Trung Quốc đã công bố việc thành lập Đội tàu khảo sát biển quốc gia nhằm tăng khả năng khảo sát và nghiên cứu biển. Đội tàu trên gồm 19 tàu khảo sát, 11 trong số đó là các tàu nghiên cứu viễn dương với trọng lượng rẽ nước hơn 1.500 tấn. Nhiệm vụ chính của đội tàu là tiến hành *khảo sát toàn diện biển* và hoàn thành các nhiệm vụ nghiên cứu.

Năm 2012, Viện Nghiên cứu Môi trường và khảo sát công trình hải dương Nam Hải (Biển Đông) phối hợp cùng một số đơn vị khác khởi động dự án đo đạc, giám sát sự thay đổi của một số đảo điển hình ở quần đảo Hoàng Sa. Dự án sẽ tiến hành thu thập các thông tin, giám sát toàn diện, đa chiều đối với sự thay đổi và hoạt động khai thác của một số đảo điển hình thuộc quần đảo Hoàng Sa qua các số liệu vệ tinh, hàng không, đo đạc thực địa và hệ thống thông tin địa lý.

Trung tâm đo đạc môi trường tỉnh Hải Nam cũng tổ chức cán bộ kỹ thuật ra quần đảo Hoàng Sa điều tra, đo đạc chất lượng môi trường ở một số đảo như Vinh Hưng (Phú Lâm), Cam Tuyền

(Hữu Nhật), Đảo Hòn Đá, Đảo Bắc, Triệu Thuật (Đảo Cây), Thất Liên (Bông Bay) và các vùng biển xung quanh. Từ năm 2010, Sở Tài nguyên, môi trường và đất đai tỉnh Hải Nam đã mở rộng phạm vi đo đạc môi trường ở 8 đảo thuộc quần đảo Hoàng Sa, đồng thời đưa vào chương trình đo đạc định kỳ hàng năm⁽¹³⁾.

Gần đây, Trung Quốc đã thành lập *Nhóm chỉ đạo điều phối về tuyên truyền giáo dục ý thức bảo vệ quốc gia và quản lý giám sát thị trường bảo vệ toàn quốc năm 2012* gồm 13 cơ quan Chính phủ như Cục thông tin địa lý đo vẽ bản đồ quốc gia, Bộ Truyền thông, Bộ Ngoại giao, Bộ Giáo dục, Bộ thông tin và công nghiệp, Bộ Công an, Bộ Dân chính, Bộ Thương nghiệp, Tổng cục Hải quan... Nhóm này sẽ “biên soạn bản đồ có liên quan đến Biển Đông hoặc bản đồ các đảo ở Biển Đông để công bố với xã hội, thể hiện chủ trương của Trung Quốc”⁽¹⁴⁾.

Trong buổi làm việc với Viện KHXH Việt Nam ngày 2-6-2012, GS. Quách Bội Phương, Đại học Đại dương Trung Quốc thuộc Viện nghiên cứu và phát triển đại dương Trung Quốc cho biết, Công ước Luật Biển đang đứng trước áp lực cần phải sửa đổi, bổ sung sau 30 năm thực hiện. GS. Lưu Khang, Viện KHXH Sơn Đông cho biết dưới góc độ quản lý biển, ông thấy Công ước Luật Biển có một số vấn đề như: Bất cập chủ yếu của Công ước này là vấn đề tài nguyên và lãnh thổ. Hiện nay, các nước có rất nhiều quan điểm khác nhau về vấn đề lãnh thổ, không gian biển, không rõ về dưới đáy biển, dòng chảy thế nào, đảo lúc ở bên này, lúc ở bên kia, thay đổi theo thời

gian. Ông cho rằng, Công ước Luật Biển năm 1982 cần thay đổi theo hướng: Dựa trên nền tảng cũ, đưa ra điều khoản phụ mang tính khu vực, ví dụ có điều mục riêng cho Thái Bình Dương, thậm chí cho Biển Đông. Không chỉ thế, Công ước biển mang tính khu vực này sẽ có điều mục quy định rõ ràng cụ thể về lãnh thổ, an ninh, quan hệ song phương và đa phương.

Phải chăng, những động thái trên của Trung Quốc là nhằm chuẩn bị phục vụ cho việc sửa đổi Công ước Luật Biển trong tương lai hoặc hoàn chỉnh một bộ hồ sơ về các đảo ở Biển Đông. Sự chuẩn bị này giúp Trung Quốc chủ động trong đề xuất hướng sửa đổi cũng như đóng vai trò nhất định trong việc công bố các tài liệu có liên quan đến Biển Đông có lợi cho yêu sách chủ quyền của mình.

4. Tăng cường lực lượng giám sát trên biển

Với chủ trương sử dụng lực lượng phi quân sự để bảo vệ, kiểm soát Biển Đông, Trung Quốc đã thành lập Đội tàu thuyền chấp hành pháp luật trên biển với tên gọi là Tổng đội Hải giám Trung Quốc và đội này không ngừng được bổ sung phương tiện hiện đại. Ngày 8-5-2011, Trung Quốc đã quyết định *đưa thêm một tàu mới* có trọng tải 1.500 tấn, dài 88 mét và rộng 12 mét vào Hạm đội tuần tra Biển Đông, trở thành tàu tuần tra thứ 13 của lực lượng Hải giám. Sau hơn nửa tháng đưa vào hoạt động, chính con tàu này đã cất cáp thăm dò của tàu Bình Minh 02. Ngày 30-8-2011, Trạm ngư chính của Ủy ban công tác Hoàng Sa,

tỉnh Hải Nam chính thức tiếp nhận tàu Ngư chính 306. Cùng tàu Ngư chính 308, 309, tàu Ngư chính 306 sẽ tạo thành đội tàu ngư chính chuyên dụng đầu tiên thực hiện chấp pháp hàng ngày ở vùng biển Hoàng Sa. Ngày 4-9-2011, con tàu này đã đến Hoàng Sa.

Năm 2011 Trung Quốc đưa vào sử dụng 54 tàu chấp pháp cao tốc bảo vệ đảo, trong đó có Hải giám 50, một trong những con tàu công vụ chấp pháp tiên tiến nhất hiện nay của Trung Quốc. Như vậy, đến nay dự án 36 tàu chấp pháp loại lớn, 108 tàu nhanh chấp pháp bảo vệ và quản lý hải đảo do Chính phủ Trung ương hỗ trợ tài chính, chính quyền địa phương tiến hành đã hoàn thành. Cùng với đó, lực lượng Hải giám Trung Quốc sẽ được *tăng cường về nhân lực* từ 9.000 người lên đến 15.000 người vào năm 2020, tàu tuần tra sẽ tăng lên 350 chiếc vào năm 2015 và lên 520 chiếc vào năm 2020. Lực lượng này cũng sẽ được trang bị 16 máy bay vào năm 2015.

Ngày 05-2-2012, Bộ trưởng Giao thông vận tải Trung Quốc Lý Thịnh Lâm đến thị sát tàu “Hải tuần 31” đang làm nhiệm vụ tuần tra ở quần đảo Hoàng Sa, duyệt *Đội tuần tra chấp pháp* của lực lượng hải tuần tỉnh Quảng Đông. Ngoài ra, để tăng cường lực lượng chấp pháp trên Biển Đông, ngày 5-5-2012 Trung Quốc đã thành lập Chi đội Hải giám Tây – Nam - Trung Sa ở đảo Vĩnh Hưng, Hoàng Sa. Chính số tàu Hải giám, Ngư chính này của Trung Quốc đã trở thành lực lượng chủ yếu gây ra và duy trì căng thẳng trong các vụ va chạm với Việt Nam và Philippines vừa qua.

Song song với tăng cường lực lượng chấp pháp, ngày 12-3-2012, lãnh đạo Cục Hải dương quốc gia Trung Quốc Lưu Tứ Quý còn cho biết, Trung Quốc đã *xây dựng khung pháp lý* về việc tuần tra trên biển, theo đó, Trung Quốc sẽ triển khai các tàu ngư chính và máy bay tới vùng biển ngoài khơi tỉnh Okinawa phía Nam Nhật Bản và quần đảo Trường Sa ở Biển Đông⁽¹⁵⁾.

5. Tăng cường hiện đại hóa quân sự và tập trận

Trung Quốc tăng cường đầu tư vào kỹ thuật và trang thiết bị quân sự có tính tấn công như tàu sân bay, tàu đổ bộ. Theo báo cáo của Bộ Quốc phòng Mỹ công bố ngày 24-8-2011, Trung Quốc sẽ trở thành một trong những cường quốc quân sự hàng đầu thế giới trước năm 2020 và có thể đe dọa tới sự ổn định của khu vực châu Á - Thái Bình Dương. Hải quân Trung Quốc ngày càng chuyển nhiều nguồn lực từ Hạm đội Bắc Hải sang cho Hạm đội Nam Hải, nhằm gia tăng sức mạnh của Trung Quốc ở Biển Đông⁽¹⁶⁾. Ngày 6-12-2011, phát biểu trước lực lượng hải quân, Chủ tịch Trung Quốc Hồ Cẩm Đào nhấn mạnh hải quân Trung Quốc phải “*đẩy nhanh tốc độ chuyển đổi và hiện đại hóa theo hướng vững chắc, tăng cường công tác chuẩn bị chiến đấu để có những đóng góp lớn hơn cho việc đảm bảo an ninh quốc gia*”⁽¹⁷⁾.

Trong thời gian qua, Trung Quốc cho chạy thử, đưa vào hoạt động một loạt thiết bị quân sự hiện đại. Ngày 10-8-2011, Trung Quốc đã cho chạy thử tàu sân bay. Phó Tư lệnh Hải quân Trung Quốc Tô

Hồng Mạnh cho biết, tàu sân bay đầu tiên của Trung Quốc có thể sẽ được đưa vào hoạt động từ ngày 1-8-2012, đặt dưới quyền chỉ huy trực tiếp của Ủy ban Quân sự Trung ương Trung Quốc.

Hạ tuần tháng 1-2012, Trung Quốc đã cho xuất phát tàu đổ bộ 20.000 tấn, là tàu chiến lớn nhất do Trung Quốc tự thiết kế và đóng. Đây là tàu thủy quân lục chiến mới lớp 071 có thể chở một lượng xe bọc thép, một số trực thăng hạng vừa, các tàu đệm khí (hover-craft) và 800 quân. Dự kiến Hải quân Trung Quốc sẽ biên chế 8 tàu loại này.

Ngày 05-2-2012, Trung Quốc đã cho bay thử nghiệm máy bay chiến đấu tàng hình J-20. Phi công bay thử nghiệm hàng đầu Trung Quốc cho rằng, J-20 có thể sánh với các máy bay phản lực tàng hình của không quân Mỹ F-22 Raptor và máy bay chiến đấu tàng hình của Nga, Sukhoi T-50.

Song song với hiện đại hóa quân sự, Trung Quốc cũng liên tục tiến hành các cuộc tập trận. Cuối năm 2011 đầu năm 2012, Hải quân Trung Quốc tăng cường huấn luyện quy mô lớn, các binh chủng và tàu thuyền như tàu ngầm, tàu khu trục, thuyền máy (ca-nô), lực lượng trên không đều tăng cường tập trận chung, nâng cao khả năng tác chiến hiệp đồng. Ba hạm đội lớn gồm Hạm đội Nam Hải, Hạm đội Đông Hải và Hạm đội Bắc Hải đều tăng cường huấn luyện nhằm tăng cường khả năng tác chiến ứng phó khẩn cấp.

Ngày 01-2-2012, Trung Quốc tiến hành cuộc tập trận hỗn hợp giữa một đoàn gồm tàu khu trục và tàu hộ tống thuộc hạm đội Nam Hải, đóng tại căn cứ

Tam Á, đảo Hải Nam, thực tập tác chiến phối hợp nhiều chiến hạm được điều động theo đội hình, thay thế cho phương pháp thực tập tác chiến cũ chỉ có một chiến hạm. Các chiến hạm này ở các vị trí cách nhau hàng chục hải lý nhưng phối hợp với nhau⁽¹⁸⁾.

Ngày 07-2-2012, . Tàu đổ bộ mang tên Tỉnh Cương Sơn⁽¹⁹⁾ vừa được hạ thủy đã cùng với một đội tàu đổ bộ nhỏ tham gia một cuộc tập trận phối hợp với máy bay trực thăng và tàu chạy bằng đệm hơi. Ngày 02-3-2012, biên đội tàu hộ vệ 11 của Trung Quốc tiến hành huấn luyện bắn đạn thật ở vùng biển thuộc quần đảo Hoàng Sa⁽²⁰⁾.

II. MỘT VÀI NHẬN XÉT

Nhìn lại những căng thẳng giữa Trung Quốc và các nước liên quan cũng như động thái của Trung Quốc ở Biển Đông thời gian qua cho thấy Trung Quốc đang đẩy mạnh các hoạt động nhằm khẳng định yêu sách “đường lưỡi bò” phi lý của họ. Các hoạt động này được thực hiện có tính toán và được đầu tư rất mạnh, bao gồm từ việc tăng cường lực lượng chấp pháp đến từng bước hoàn thành khung pháp lý, từ quản lý, khai thác đến đo đạc, khảo sát, bảo tồn, “đất liền hóa” cơ sở hạ tầng trên các đảo.... Các hoạt động trên hết sức đa dạng, vừa mang tính chất khẳng định chủ quyền trên thực địa, vừa là sự chuẩn bị cho những mục đích và ý đồ trong tương lai, nhằm kiểm soát, khống chế, tiến tới độc chiếm Biển Đông.

Những kế hoạch khai thác, kiểm soát Biển Đông mà Trung Quốc đã thực hiện

trong thời gian qua không những đe dọa an ninh, chủ quyền của các nước liên quan, mà còn ảnh hưởng đến cục diện hòa bình, ổn định trong khu vực. Lực lượng Hải giám của Trung Quốc đã nhiều lần bắt bố ngư dân Việt Nam khi họ đang hoạt động sản xuất bình thường ở ngư trường Hoàng Sa truyền thống. Điều đáng chú ý là, mặc dù Trung Quốc là nguyên nhân gây nên căng thẳng ở Biển Đông, là một trong những nguyên nhân khiến Mỹ trở lại Đông Nam Á, nhưng phía Trung Quốc lại tuyên truyền cho rằng, nguyên nhân khiến Biển Đông căng thẳng là do Việt Nam, Philippines có ý đồ muốn quốc tế hóa và lôi kéo Mỹ cùng các nước lớn khác can dự vào vấn đề Biển Đông. Luận điệu tuyên truyền này đã kích động chủ nghĩa dân tộc cực đoan trong Đảng và trong xã hội Trung Quốc trở dậy.

Nhận diện về cách hành xử của Trung Quốc trên Biển Đông thời gian qua, học giả Trung Quốc đã rút ra nhận xét cho rằng: *Về sách lược*, Trung Quốc đang đối mặt với ba tầng mâu thuẫn trong vấn đề Biển Đông. *Thứ nhất*, mâu thuẫn với các nước tuyên bố chủ quyền tại Biển Đông; *thứ hai*, mâu thuẫn với Mỹ; *thứ ba*, mâu thuẫn với “các nước có lợi ích liên quan” như Indonesia và với Nhật Bản, Hàn Quốc, Úc những nước tuyên bố có lợi ích liên quan tới tuyến đường vận tải quốc tế ở Biển Đông. Việc đáng sợ nhất là Trung Quốc hiện đẩy các nước ở tầng thứ nhất và tầng thứ hai về cùng một phía, khiến họ kết thành một khối, về cơ bản hình thành một liên minh mềm ở Biển Đông⁽²¹⁾.

Ngoài ra, trong giới học giả Trung Quốc cũng có những người có hiểu biết về lịch sử, pháp luật và quan hệ quốc tế đã lên tiếng ủng hộ chân lý, phê phán chính sách của giới lãnh đạo Trung Quốc. Chẳng hạn, về tranh chấp ở bãi cạn Scarborough, Lý Lệnh Hoa cho rằng trong vấn đề này Bộ Ngoại giao và phía quân đội Trung Quốc có lúc rất cứng rắn và ông “cảm thấy suy nghĩ không chu toàn”, “đã gửi rất nhiều thư cho Bộ Ngoại giao nhưng không có hồi âm”, “12 hải lý xung quanh đảo Hoàng Nham, vùng lãnh hải đó vẫn ở trong vùng đặc quyền kinh tế của người ta, cho nên tàu cá đi vào tất nhiên là đã vào vùng đặc quyền kinh tế của Philippines, cho nên xảy ra tranh chấp trong vấn đề này là rất bình thường”. Còn với đường chín đoạn, ông cho rằng “biên giới đất liền, biên giới biển của toàn thế giới không có một đường nào là đường ảo, duy nhất có đường chín đoạn là đường ảo. Chúng ta vẽ đường chín đoạn không có kinh độ, vĩ độ cụ thể, cũng không có căn cứ pháp lý”. “Phân chia ranh giới trên biển chúng ta phải căn cứ theo quy tắc quốc tế, không thể nói dựa vào lịch sử, sự giàu nghèo của nước đó, dân số của nước đó, tất cả đều không phải là căn cứ để phân định”. Một học giả khác, GS. Thịnh Hồng, Sở trưởng Sở Nghiên cứu Kinh tế Thiên Tác, Đại học Sơn Đông cho rằng: “Trung Quốc không chỉ là một quốc gia dân tộc phổ thông, nó là một nước lớn, là một nước có nền văn minh kéo dài liên tục 5000 năm, cho nên nó nên có trách nhiệm đặc biệt với thế giới, đối với hòa bình của thế giới và ổn định của khu vực đều phải có

trách nhiệm lớn lao. Trung Quốc không chỉ cần bảo vệ lợi ích của bản thân đất nước mình, mà còn cần suy nghĩ đến vấn đề quốc tế xuất phát từ lợi ích lớn nhất của cả thế giới. Trung Quốc cần tiếp tục và phát huy trí tuệ xử lý vấn đề quốc tế trong văn hóa truyền thống, tạo ra quy tắc công bằng trong tình hình chính trị quốc tế hiện đại”⁽²²⁾.

Chúng tôi cho rằng, những việc làm của Trung Quốc trong thời gian qua là hoàn toàn có chủ ý, có tính toán. Việc cắt tàu Bình Minh 02 ngày 26-5-2011 và thông báo chào thầu quốc tế 9 lô dầu khí trong phạm vi vùng đặc quyền kinh tế 200 hải lý và thêm lục địa Việt Nam của Trung Quốc là sự vi phạm nghiêm trọng quyền chủ quyền và quyền tài phán của Việt Nam đối với vùng đặc quyền kinh tế và thêm lục địa của mình; đồng thời Trung Quốc đã vi phạm các cam kết quốc tế mà nước này đã tham gia với tư cách là một thành viên của Công ước Luật Biển năm 1982, một bên ký Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông năm 2002 cũng như các cam kết trong quan hệ song phương giữa Việt Nam và Trung Quốc.

Là một nước đã nhiều năm bị chiến tranh tàn phá, hơn ai hết Việt Nam thấm thía sâu sắc giá trị của hòa bình. Việt Nam luôn mong muốn và đã làm hết sức mình để xây dựng môi trường xung quanh hòa bình ổn định để phát triển đất nước. Việt Nam cũng biết rằng, là một nước đang phát triển lại đang tiến hành cải cách mở cửa, Trung Quốc cũng cần môi trường xung quanh hòa

binh ổn định. Đáng tiếc là, những hành động của Trung Quốc trong thời gian qua với các nước và khu vực xung quanh Trung Quốc đã hoàn toàn ngược lại, làm mất đi môi trường xung quanh hòa bình ổn định cho phát triển của chính Trung Quốc. Những hành động đó thực ra chỉ đem lại lợi ích cho một thiểu số người, một số nhóm lợi ích nhất định, chứ không phải cho lợi ích của nhân dân Trung Quốc và dân tộc Trung Hoa. Nếu các nhà lãnh đạo Trung Quốc không tỉnh táo và khôn ngoan, nhanh chóng điều chỉnh lại chiến lược và chính sách của mình, họ đã tự làm mất đi “thời cơ chiến lược quan trọng” để thực hiện mục tiêu xây dựng toàn diện xã hội khá giả, làm xấu đi hình ảnh của một nước lớn có trách nhiệm và trởi dậy hòa bình trong con mắt người dân khu vực và quốc tế.

Điều quan trọng hơn là, một khi đại đa số người dân Trung Quốc hiểu được rằng ĐCS Trung Quốc đã không còn đại diện cho lợi ích của họ, mà chỉ đem lại lợi ích cho một thiểu số người hay một tập đoàn lợi ích nào đó, thì họ sẽ quay lưng lại với Đảng; cuối cùng việc mất đi địa vị cầm quyền của ĐCS Trung Quốc là điều không tránh khỏi.

CHÚ THÍCH:

(1) Trong buổi làm việc với Viện KHXH Việt Nam ngày 2-6-2012, GS. Quách Bội Phương, Đại học Đại dương Trung Quốc thuộc Viện Nghiên cứu và phát triển đại dương Trung Quốc cho biết, giới nghiên cứu và học giả Trung Quốc đều có hướng muốn thành lập một Bộ lớn hơn liên quan đến biến thay cho Cục

Hải dương hiện nay. Điều này phụ thuộc vào những người lãnh đạo sau Đại hội XVIII.

(2) Sau khi nước CHND Trung Hoa ra đời, năm 1959 thành lập Văn phòng quần đảo Tây - Nam - Trung Sa, là tổ chức hành chính do chính quyền địa phương cử ra, do khu hành chính Hải Nam lãnh đạo, quản lý các đảo và vùng biển của ba quần đảo này. Năm 1988 xóa bỏ khu hành chính Hải Nam, thành lập tỉnh Hải Nam, Văn phòng quần đảo Tây - Nam - Trung Sa đưa về trực thuộc tỉnh Hải Nam.

Theo Lưu Phong, Phó Sở trưởng Sở Nghiên cứu khoa học hải dương, Viện Nghiên cứu Nam Hải Trung Quốc, công tác xin thành lập thành phố Tam Sa đã bắt đầu từ mười mấy năm trước. Do Văn phòng Tây - Nam - Trung Sa chỉ là cơ cấu do chính quyền tỉnh Hải Nam cử ra, chức quyền có hạn, năng lực quản lý hành chính cũng có hạn. Về danh nghĩa, Văn phòng quản lý quần đảo Tây - Nam - Trung Sa nhưng về cơ bản phạm vi hoạt động chỉ ở đảo Vĩnh Hưng, Tây Sa. Văn phòng không có lực lượng chấp pháp trên biển, chỉ có một con tàu “Quỳnh Sa số 3” để tiếp tế cho đảo Vĩnh Hưng. (<http://www.chinanews.com/gn/2012/07-03/4005329.shtml>)

(3) <http://www.chinanews.com/gn/2012/06-21/3979958.shtml>

(4) 外交部：中国设立三沙市是主权范围内的事情 2012年06月25日18:42 来源：中国新闻网

(5) <http://www.chinanews.com/mil/2012/06-28/3993956.shtml> PGS.Bạch Tú Lan, Sở Nghiên cứu Chiến lược quốc tế trường Đảng Trung ương Trung Quốc cho rằng, thành phố Tam Sa là thành phố cấp địa, ít nhất phải đóng một sư đoàn, lục quân ít nhất phải có binh lực của 3 trung đoàn. Thành phố cấp địa có vị trí chiến lược rõ rệt như vậy sẽ còn cần binh lực nhiều hơn. Ngoài lục quân đồn trú, bố trí thêm hải quân, không quân cũng hết sức quan trọng. Nên thành lập binh chủng hải quân đặc biệt để ứng phó với một số sự kiện khủng hoảng, sân bay nên có sự bảo vệ của công binh. Ông cho rằng: “Thành phố Tam Sa thành lập tổ chức quân sự mới có thể thay đổi sự thiếu hụt và khiếm khuyết của Trung Quốc trong thực hiện chủ quyền, quyền quản lý ở Tây Sa, Nam Sa, Trung Sa, mới có thể làm cho vấn đề Nam Hải từ bị động trở thành chủ động.” 专家：三沙市至少应派驻一个师 永兴岛成中心, 南方日报, 2-7-2012,

(6) Đi ra biển sâu hay chiến lược nước sâu được coi là một lựa chọn tất yếu để Trung Quốc thực hiện chiến lược phát triển biển, làm giảm áp lực thiếu tài nguyên dầu khí, đảm bảo an ninh năng lượng. Đi ra biển nước sâu, đi đầu trong phát triển kỹ thuật nước sâu đại dương là con đường để Trung Quốc trở thành cường quốc biển.

(7) http://www.chinanews.com/gn/2012/06-04/3936666_4.shtml

(8) http://www.mofa.gov.vn/vi/tt_baochi/pbnfn/ns120626074452

(9) <http://www.viet.rfi.fr/viet-nam/20120405-trung-quoc-cong-khai-tuyen-bo-co-ke-hoach-dua-khach-du-lich-den-hoang-sa-trong-nam>

(10) Mạng Phương Hoàng ngày 12/11/2011

(11) <http://www.globaltimes.cn/content/717333.shtml>

(12) <http://www.chinanews.com/gn/2012/06-25/3982831.shtml>

(13) Theo Nhật báo Hải Nam ngày 20/6/2012

(14) <http://www.chinanews.com/gn/2012/03-26/3771080.shtm>

(15) <http://tuotire.vn/The-gioi/481803/Trung-Quoc-tang-cuong-tuan-tra-bien-Dong.html>

(16) <http://www.voanews.com/vietnamese/news/china-military-8-27-11-128523268.html>

(17) <http://globalnation.inquirer.net/20435/chinas-hu-urges-navy-to-prepare-for-combat>, http://news.xinhuanet.com/english/china/2011-12/06/c_131291648.htm

(18) http://eng.chinamil.com.cn/news-channels/china-military-news/2012-02/01/content_4778875.htm

(19) Tinh Cương Sơn thuộc loại mẫu hạm đổ bộ, dài 210 mét, rộng 28 m, với trọng tải 19.000 tấn. Ngoài khả năng chứa tàu đổ bộ loại nhỏ, chiếc tàu còn được trang bị sân đáp trực thăng

(20) <http://www.thanhnien.com.vn/pages/20120316/nhung-lo-ngai-moi-tren-bien-dong.aspx>

(21) TTXVN, Tin tham khảo, số 191 ngày 26/8/2011.

(22) <http://www.sina.com.cn> ngày 19-6-2012

